DE

FRACTURA CLAVICULÆ.

THESES

ANATOMICO-CHIRURGICÆ;

Quas, Deo juvante & Præside M. PETRO MATHURINO BOTENTUIT LANGLOIS, *Artium & Chirurgiæ Magistro, antiquo Scholarum Practicarum Professore, tueri conabitur* FRANCISCUS-JOSEPHUS DAILLIEZ, *Cameracensis, præclaræ Artium Facultatis, in almâ Universitate Parisiensi Magister, Regis Chirurgus trimestris.*

Die Martis 31 mensis Decembris, anno R. S. H. 1782, à sesqui-secundâ post meridiem ad septimam.

PARISIIS,

IN REGIIS CHIRURGORUM SCHOLIS.

PRO ACTU PUBLICO

ET

SOLEMNI COOPTATIONE.

Typis MICHAELIS LAMBERT, Regii Chirurgiæ Collegii necnon Academiæ Typographi, viâ Cithareâ.

M. DCC. LXXXII.

D. O. M.

DE FRACTURA CLAVICULÆ.

THESES
ANATOMICO-CHIRURGICÆ.

Eo faciliùs frequentiùſque os frangitur, quò gracilius eſt, aut ictibus magìs patet obnoxium. Cùm hoc utrumquè in claviculâ animadvertatur, ſæpiſſimè rumpi poſſe liquet. De illius oſſis fracturâ diſceptaturi, quædam de partium anatome paucis ſubjiciemus.

Clavicula eſt os longum & gracile, tranſversè & obliquè in ſuperiori anteriorique thoracis parte, ſternum inter & acromion ſitum. Ità incurvatur ut litteræ *S* italicæ figuram referat, duobusque conſletur arcubus ſibi oppoſitis quorum convexitas versùs ſternum anterior, versùs humerum poſterior.

Quamvis hæc à primâ oſſis conformatione pendere videatur curvatura, tamen ab ipſo brachii pondere, & à repetitis muſculorum contractionibus plurimùm adaugeri conſtat, & eò magis creſcere, quò gnaviùs in operoſis laboribus inſudatur : ac proïndè major in viris, minor in mulieribus apparet, utpote quæ ferendis movendiſve magnis ponderibus impares ſint. Notandum tamen, ſi delicatioris homuncionis, & robuſtæ viraginis oſſa conferantur, jam non eamdem adfuturam eſſe diſparitatem, ſed etiam tum allatæ rationi favebit mutatus rerum ordo.

In corpus & extremitates dividitur, quarum altera anterior inferior & interna, ſternalis, altera poſterior ſuperior & externa, humeralis nuncupatur. Hæc latior & complanata duas facies, ſuperiorem & aſperam, inferiorem & tuberoſam, duos limbos, anteriorem & concavum, poſteriorem & convexum exhibet. In hujus extremitatis acumine animadvertitur faciecula cartilaginea Ellypſoides, obliquè anteriùs vergens ut acromii proceſſui reſpondeat. Extremitas altera craſſior ac veluti triangularis, versùs finem expanditur, & in facieculam cartilagineam convexam & tricuſpidem deſinit. Hîc plurimæ ſcatent aſperitates impreſſionesve ligamentis aut muſculis dicatæ. Extremis gracilius eſt claviculæ corpus; ſuperiùs lævigatum, inferiùs aſperum & concavum, parùm complanatur. Compactior eſt corporis ſubſtantia, dum versùs fines cellularis tela uberior, & compactæ ſubſtantiæ tenuior lamella videtur.

Arthrodiali articulo cum acromio ſternoque jungitur clavicula; & inter hæc oſſa non raro offendit cartilago intermedia, hinc & indè lævigata, quâ frictionis in motu collisio minuitur.

Capſulare ligamentum fibris brevioribus denſioribuſque conflatum claviculam cum acromio arctiſſimè continet, ita ut veluti cartilagineo involucro obvolvatur articulus. Confirmatur aliundè duobus funiculis ligamentoſis à proceſſu coracoideo ad inferiorem humeralis extremitatis faciem protensis.

Simili ligamentorum fibrarumque arctiſſimâ compagine cum ſterno conſtringitur clavicula; plurimique faſciculi ab hujus extremitatis circuitu ad articulum transeunt, ibique capſulari ligamento, ut & cartilagini intermediæ, ſi adſit, adhærent; dein circa ſuperioris ſciſſuræ margines ſterno inſeruntur : ex iis fibrarum faſciculis unus à cæteris divaricatur, ad ſuperiorem primæ coſtæ cartilaginis faciem procedit, & propè ipſius cum ſterno articulationem alligatur. Retinentur etiam claviculæ longo firmiorique funiculo qui ponè poſt ſterni furcam inter eas protenditur, diciturque interclaviculare ligamentum.

Claviculæ ſeptem inſeruntur muſculi, nempè prope ejus cum ſterno articulationem ſterno-maſtoideus, ſterno-thyroideus, & ſterno-hyoideus : in inferiori facie arcûs poſterioris ſeu externi, ſubclavius : in poſteriori limbo versùs humerum, cucullaris : in anteriori deltoides & pectoralis major : hic ſternalem, ille humeralem regionem occupat.

Annotanda tandem veniunt ſubclavia vaſa, arteriæ ſcilicet & venæ quæ ponè & infra claviculam ſita, inde nomen ſuum ſortita fuerunt. Hujus oſſis fracti aſperitatibus aut lædi, aut aperiri poſſunt, undè aut anevriſma periculoſiſſimum, aut lethalis hæmorrhagia naſceretur.

Ad id inſervit clavicula ut ſcapulæ ſummitas huic oſſi veluti *anteridi** innitatur, impeditque quominùs antrorsum nimis feratur brachium : quo fit ut ad varios motus exercendos promptiùs ſit. Inde in brutis quæ ad incedendum tantùm pedibus anterioribus utuntur, deſiderantur claviculæ, adſunt verò in ſimiis & aliis quæ, humano more, veluti manuum uſum habent.

Ubi à quâcunque externâ & contundente causâ rumpitur clavicula, fractura audit.

Tranſversè vel obliquè, in medio vel in extremitatibus, in uno loco vel in pluribus frangi poteſt : hinc frequentiores ejus fracturæ differentiæ. Aliquando tamen oſſa in plurima fragmenta diſſiliunt quæ lædunt vaſa, irritant nervos, cutem nonnunquam perfodiunt. Sæpè etiam adeſt major minorvè partium vicinarum contuſio, musculorum dilaceratio, collectio ſanguinis, inflammatio, abceſſus; graviora demùm ſubſequuntur accidentia, quæ, ſi adſint, jam non ſimplex ſed compoſita aut complicata fractura dicitur.

Omiſſis generalibus fracturarum cauſis, peculiares quædam in eo oſſe reperiuntur quibus ſæpè frangi poteſt. Enim verò gracilius eſt quàm ut vi externæ graviori reſiſtere poſſit : tranſversè ponitur, ac proindè faciliùs percutitur ; extremitatibus tantùm innititur, corpuſque fulcimento caret ; ſcapulæ demùm & humeri pondus anteriùs ſuſtinet ; hinc impulſus gravior in hæc oſſa ad claviculam aliquando tranſmittitur, & illæſis prioribus his oſſibus, eam frangit.

Accidentia ejus fracturæ, ut in omnibus aliis, triplicis generis diſtingui poſſunt : nempè primaria, quæ fracturam ipſam comitan-

---

* Arc-boutant.

tur, ut vulnus, hæmorrhagia, contusio; secundaria, qualia sunt febris, dolor, convulsio, inflammatio, abcessus: subsequentia, ut ossis curvatura, deformitas aut debilitas calli, partium fractarum super se invicem ascendentium illegitima conferruminatio, ac proindè musculorum difficiles motus, vasorum nervorumve compressio, &c.

Certissima fracturarum signa, crepitatio, & fragmentorum mobilitas, fractâ claviculâ facilè deprehenduntur, utpotè quæ cuti subjacens, nullis ferè contegatur musculis. Oculis sæpè sæpiùs aut saltem digitis statim fractura dignoscitur. Extremitas humeralis & scapulæ pondere, & deltoidis subclaviique contractione depressa infra alterum fragmentum descendit quod nullâ vi distractum, aut etiam sterno mastoideo retentum in suâ sede remanet. Ac proindè hinc depressio, hinc eminentia & visu & tactu percipiuntur. Sin autem, ut in viris obesioribus, crassâ pinguedine contectum os exteriùs minùs promineat, tum alia suppeditant signa quæ obscuriorem diagnosim confirmabunt: scilicet, ruptâ claviculâ, deficiente fulcro, statim ad pectus inclinatum propendet brachium, nec sursùm ab ægro tolli potest; scapulæ summitas deprimitur; brevius inter sternum & acromion spatium videtur, ac tandem *si paululùm hinc & inde finistrâ* commoveatur brachium, dum dextrâ sedulò clavicula interrogatur, etiam eo casu dubium omne tolli poterit. Quod verò ad fracturæ speciem attinet, si attentè differentiæ recolligantur, facilè qualis sit fractura dignoscetur.

Licet periculi expers ut plurimùm claviculæ fractura, tamen fausta nimis non est pronuntianda prognosis: pro variis verò fracturæ speciebus diversa judicari debet. Si sit simplex, trans-

verſa, felix præſagietur exitus ; contrà verò, ſi ſit obliqua, vel accidentibus complicata. Quæ fit in pluribus locis periculoſior quàm quæ fit in uno tantùm loco. Si adſint fragmenta quibus aut lædantur nervi & vaſa, aut cutis perforetur, peſſimi erit ominis. Tandem quamvis perfecta & omnibus numeris abſoluta ſperari poſſit curatio, verba prudens reprimet Chirurgus, judiciumque cautè coercebit, aut ſaltem aliquid triſte minabitur, ne ex audacioribus promiſſis conceptæ ſpes, aut imprudenti ægri motu, aut minimâ Chirurgi in oſſe deligando incuriâ ex improviſo funditùs evertantur.

Verùm enim verò quidquid ad retinenda in ſitu naturali fractæ claviculæ fragmenta, ſive inter veteres, ſive inter neotericos excogitaverit ſagax Chirurgorum induſtria, nulla huc uſque methodus conſtanti felicis praxeos uſu ita invaluerat, ut de ipſius efficaciâ aliquando dubitari non poſſet. Ut enim facilè & nullo ferè negotio in ſuam ſedem compelluntur oſſa, ita ægrè admodùm, maximis tamen tantùm cautionibus adhibitis, & felici duntaxat circùmſtantiarum concurſu contineri poſſunt. Rupta fuerit clavicula, ſi genu inter ſcapulas poſito earum ſummitas retrò & ſursùm fortiter attrahatur, uno eodemque tempore, uno eodemque niſu fit extenſio & contra extenſio ; tumque Chirurgus digitis apprehendit oſſa, reducit, confirmat, & ad ſitum naturalem eò faciliùs revocat, quò hæc ipſa oſſa magìs prominent, minùsque muſculis operiuntur. Hæc omnia in promptu : ſed nihil adhuc egit Chirurgus niſi reducta oſſa per debitum tempus contineat : & idcircò deſideratur faſciatio quæ firmiter jugiterque ineluctabilibus ægri motibus reſiſtat, eumdem ſemper adſtrictionis gradum ſervet, facilè renovari poſſit, variaque pro re natâ topica applicandi facultatem præbeat. Hic maximus eſt difficultatis nodus quem ſolvere tentârunt

tentârunt in arte periti, qui verò forsan adhuc intricatissimus remaneret nisi in promptu foret thorax manicatus à celeberr. Brasdor excogitatus : quem cum cæteris omnibus mediis longè præstare contendamus, hunc unicum admittimus, & quo modo eo deficiente, fasciatio ad ejus exemplar institui possit, explicabimus.

Ut maxima ex manicati thoracis usu percipiatur utilitas, varia sunt, ut in cæteris methodis, sedulò observanda artis præcepta. Ac primò quidem in humiliore breviorique scamno collocatur æger; corpus erigere, scapulasque & humeros retrò vertere jubetur, ut ministri, qui post ipsum positus, genu contra extensionem, manibus extensionem ad Chirurgi nutum exercet, conatibus faveat. Modò sursùm tollendus est humerus, modò ad rectum angulum elevatus, anterius ferendus est : quos motus indicabit ossis major minorve depressio, dirigetque sagax operantis prudentia. Tum disponitur thorax manicatus, brachiis ægri per manicas missis, retrò coarctatur usque dum extremitates fractæ sibi respondeant, & ita ministri humeros retrahentis vices gerit, deindè ægri zonæ, ne sursùm nimis ascendat, alligatur. Quod si verò deficiat thorax manicatus, sic ejus defectu primaria instituetur fasciatio. Splenium longius transversumque ponè dorsum supra scapulas ponitur : tum celebratur decussata fasciatio vulgò *huit de chiffre* dicta. Cum autem hæc sola humeros non contineat, brevique vel strictissima relaxetur, singulo quoque circuitu summitatem scapularum in manicæ formam hinc & indè alternis amplectitur fascia, ita ut per hanc manicæ speciem traducatur splenium transversum de quo suprà. Tum hujus splenii extremitates ad se invicem adducuntur, constringuntur, & acicu-

larum ope in medio dorsi continentur. Sic scapulæ firmiter retrovertuntur & sin minus ad similitudinem refertur thorax manicatus, saltem ad imitationem adumbratur.

Deinde, uti præcipiunt auctores, linamentum carptum medicamine quovis resolutivo imbutum & infra & supra claviculam circumponitur, ut exsiccatum ad ossis figuram se fingat, & veluti semi canali exteriùs saltem fracturam contineat. Decussata splenia vulgò usurpata rejicimus eò quod ad deprimenda tantùm fragmenta inserviant, contrà verò excitandum potiùs sit fragmentum humerale quàm deprimendum sternale: illud enim solum mutat locum, hoc in suâ sede remanente; & si fortiùs comprimatur, curvatur os contra naturam, aut etiam, quod graviùs, contunditur cutis, acutisque fracturæ fragmentis perforari posset: posteà charta crassior, spleniumque quadratum adhibentur, celebratur fasciatio *Spica* dicta quæ omnem apparatum contineat, & mitellâ brachium suspenditur. De cæteris, omnia Chirurgi prudentiæ permittenda, qui pro vario rerum statu aut fasciationem renovabit, aut diutiùs remanere jubebit, ac demùm accidentia, si quæ sint, debellanda in se suscipiet. Unum tantùm monitum volumus, nempe in eo consistere curationis omnes successus, ut ab omni motu cautissimè abstineat æger præsertim si deficiat thorax manicatus. Notum est enim ita inter se consentire musculos, ut aliquando ad unius actionem vel remotissimus contrahatur. Erit igitur operæ pretium ægro quietem imperiosè præcipere, eique penitùs in animum injicere, levissimo sed imprudenti motu maximas spes concidere posse.

F I N I S.